

Houvast voor de malariadiagnostiek: de zin van richtlijnen

W.C.H. van HELDEN¹ en C. PAGANO MIRANI-OOSTDIJK²

Malaria wordt in toenemende mate in Nederland gezien bij reizigers en vakantiegangers terugkerend uit de tropen. De meeste van deze gevallen concentreren zich in de erkende centra voor tropische ziekten in Amsterdam (AMC), Rotterdam (Havenziekenhuis), Leiden (LUMC), en Nijmegen (AZ St Radboud). In de andere ziekenhuis- en huisartsenlaboratoria bestaat niet altijd veel ervaring met de diagnostiek van malaria. Omdat falciparum malaria, indien niet of te laat behandeld, bij niet-immunen een ernstig en niet zelden dodelijk beloop kan hebben, is het van belang dat laboratoria die het onderzoek uitvoeren houvast wordt geboden om een goede kwaliteit van het malaria-onderzoek mogelijk te maken. Het is daarom een goede zaak dat er nu door beroepsverenigingen richtlijnen zijn opgesteld voor de laboratoriumdiagnostiek van malaria. Ze zijn elders in dit nummer van het NTKC gepubliceerd.

De voorgeschiedenis van deze richtlijnen begon voor onze beroepsgroep in september 1993, toen de ledenvergadering van de Vereniging voor Hematologische Laboratoria (VHL) besloot om te komen tot een landelijk protocol voor de laboratoriumdiagnostiek van malaria. Er werd een werkgroep geformeerd, bestaande uit C. Pagano Mirani-Oostdijk (arts klinische chemie), E.J. Harthoorn-Lasthuizen (internist, hoofd Hematologisch Laboratorium, Bosch Medicentrum, 's Hertogenbosch), E.W. Kuijpers (inmiddels gepensioneerd, namens hem trad J.J.C.M. van de Leur op, arts klinische chemie, Isala Klinieken, Zwolle) en W.C.H. van Helden (klinisch chemicus, destijds nog Havenziekenhuis en Instituut voor Tropische Ziekten, Rotterdam). Het door deze werkgroep ontwikkelde protocol werd in november 1994 aan de VHL-vergadering gepresenteerd. Het protocol gaf beknopt geformuleerde richtlijnen voor de aanvraagverwerking, de hierbij zinvolle klinische en anamnestiche gegevens, de uitvoering van het onderzoek, het opzetten van een kwaliteitssysteem, met als punten onder meer kwaliteitsborging, scholing en met name voor laboratoria waar de vraag naar malariaonderzoek zich minder vaak voordoet, het op peil houden van de ervaring. Voorts gaf het protocol richtlijnen voor de rapportage

van de uitslagen en voor de verantwoordelijkheden en de beschikbaarheid van medewerkers. Tevens werden richtlijnen gegeven voor laboratoria die niet zelf het onderzoek uitvoeren, maar wel met de aanvragen hiervoor kunnen worden geconfronteerd. Na bespreking binnen de VHL werd het protocol in de vergadering van oktober 1995 door de VHL vastgesteld. Vervolgens is het overgenomen door de moederverenigingen, de NVKC en de NVvH.

Reeds in het voorjaar van 1995 was besloten om te bezien of het protocol in samenwerking met andere betrokken beroepsverenigingen naar buiten kon worden gebracht. Hiertoe is toen een exemplaar van deze richtlijnen aan de Nederlandse Vereniging voor Parasitologie (NVP) gezonden. De NVP bleek eveneens aan een malariaprotocol te werken, waarna vanuit de VHL werd afgesproken dat Pagano Mirani-Oostdijk en Van Helden namens de VHL zouden bezien of met de NVP tot een gezamenlijk protocol kon worden gekomen. Pagano Mirani-Oostdijk trad hierin op mede namens de Vereniging voor Artsen Laboratoriumdiagnostiek.

Inhoudelijk bleken het NVP-ontwerp en de VHL-richtlijnen vrijwel aan elkaar gelijk te zijn. De belangrijkste verschillen lagen in de wijze van formulering, waarbij de versie van de NVP minder beknopt, maar meer didactisch van opzet was. Besloten werd daarom dat met enkele kleine aanpassingen, van de door de NVP opgestelde ontwerp tekst kon worden uitgegaan. Na hierop volgend overleg zijn deze aanpassingen verwerkt. Via de NVP heeft ook de commissie kwaliteitsbevordering van de Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie de richtlijnen bezien en positief beoordeeld. De richtlijnen hebben aldus een breed draagvlak.

Voor de definitieve vorm waarin de richtlijnen naar buiten toe zouden worden gepresenteerd heeft afstemming plaatsgehad tussen de besturen van NVP, VHL en NVKC.

Vervolgens zijn de richtlijnen door de NVP aangeboden aan de Inspecteur voor Infectieziekten, die in antwoord hierop namens het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, Inspectie voor de Gezondheidszorg, heeft gesteld deze richtlijnen voortaan te zullen beschouwen als professionele standaard voor het malaria-onderzoek in de Nederlandse laboratoria en ze als uitgangspunt te hanteren bij de toetsing van de activiteiten op dit gebied. Dit maakt het voor ons vanzelfsprekend overbodig om bij de laboratoria die malaria-onderzoek verrichten aan te dringen op zorgvuldige naleving ervan.

Havenziekenhuis en Instituut voor Tropische ziekten¹, Rotterdam. Huidig werkadres: 't Lange Land Ziekenhuis, Zoetermeer; Beatrix Ziekenhuis², Gorinchem.

Correspondentie: W.C.H. van Helden, 't Lange Land Ziekenhuis, Toneellaan 1, 2725 NA Zoetermeer.